

Nėra sveikatos be psichikos sveikatos

Valstybinio psichikos sveikatos centro informacinis biuletenis Nr. 1 (6) 2008 m. sausio mėn.

VPSC kontaktai:

ADMINISTRACIJA

Tel. 85 267 18 11
el.p.: info@vpssc.lt

PSICHIKOS SVEIKATOS SKYRIUS

Tel. 85 249 99 75
el.p.: rolanda@vpssc.lt

PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ SKYRIUS

Tel. 85 249 99 76
el.p.: aura@vpssc.lt

INFORMACIJOS IR RYŠIŲ SKYRIUS

Tel. 85 249 08 17
el.p.: janina@vpssc.lt

Daugiau informacijos
galima rasti VPSC
internetu puslapyje:

<http://www.vpssc.lt>

2007 m. Valstybinio psichikos sveikatos centro atlikti tyrimai

Apklausa alkoholio vartojimo įpročiams iširti

2007 m. atlikta reprezentatyvi anketinė Lietuvos gyventojų apklausa, kurios tikslas – iširti gyventojų alkoholio vartojimo įpročius ir nustatyti, kokia gyventojų dalis žalingai vartoja alkoholinius gėrimus. UAB „RAIT“ apklausė 3302 15-74 m. nuolatinių Lietuvos gyventojų. Tyrimui panaudotas Pasaulio sveikatos organizacijos AUDIT klausimynas.

Tyrimo duomenų mokslinę analizę atliko dr. Aurelijus Veryga, Kauno medicinos universiteto Profilaktinės medicinos katedros lektorius. Nustatyta, kad žalingai alkoholinius gėrimus vartoja trečdalis 15-74 metų amžiaus vyrų ir 9,5 proc. to paties amžiaus Lietuvos moterų. Daugiausia, 14,3 proc., žalingai alkoholi vartojančių moterų buvo 25-34 metų amžiaus grupėje. Ypač neramina tai, kad žalingai alkoholi vartojo net 43 proc. 35-

44 m. amžiaus vyrų. Pažymėtina, kad ir pačioje jauniausioje amžiaus grupėje kas ketvirtas vyras alkoholi vartojo žalingai.

Ir vyrų, ir moterų grupėje nustatyta, kad žalingai alkoholi vartojantys gyventojai pasižymėjo didesniu depresiškumu, dažniau, nei saikingai vartojantieji alkoholi, galvojo apie savižudybę, kūrė konkrečius planus ir bandė žudyti, dažniau nurodė per pastaruosius 12 mėn. turėję traumų, apsinuodijimų, sužeidimų.

Įvertinti vidutiniškai apklaustų gyventojų išleidžiami pinigai alkoholiniams gėrimams įsigyti per mėnesį: 15-74 m. amžiaus vyrai išleido 48,72 Lt, dvigubai mažiau tos pačios amžiaus grupės moterys - 18,06 Lt. Daugiausia alkoholiniams gėrimams įsigyti per mėnesį išleido 25-34 m. vyrai (64,36 Lt) ir tos pačios amžiaus grupės moterys (27,60 Lt).

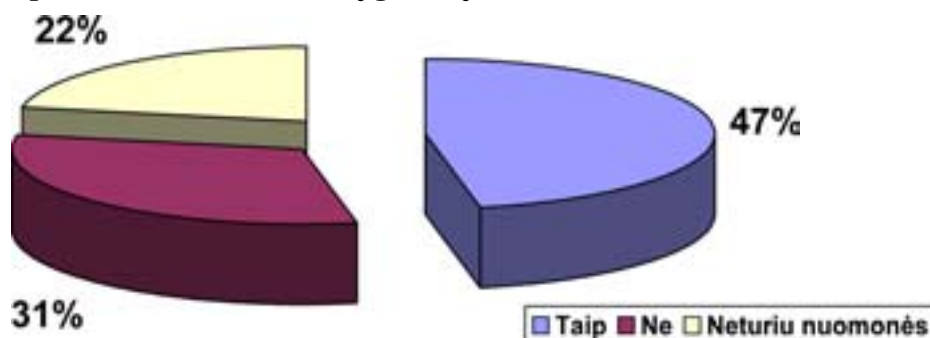
Tyrimas finansuotas Valstybės alkoholio kontrolės programos lėšomis.

Gyventojai pritaria alkoholio reklamos draudimui

Valstybinio psichikos sveikatos centro ir Kauno medicinos universiteto Biomediciniųjų tyrimų instituto iniciatyva atliktas alkoholio reklamos intensyvumo ir šalies gyventojų požiūrio į alkoholio reklamą tyrimas.

Siekiant įvertinti šalies gyventojų požiūrį į alkoholio reklamą atlikta reprezentatyvi gyventojų apklausa. UAB „RAIT“ apklausė 1104 15-74 m. nuolatinius Lietuvos gyventojus.

Pav. Ar pritartumėte alkoholinių gėrimų reklamos draudimui? (N=1104)

Tyrimo rezultatai. **Alkoholio reklamos draudimui pritarę beveik pusė visų respondentų (47%),** trečdalis respondentų draudimui nepritarę, o 22% apie draudimą nuomonės neturi.

Nustatyta, kad reklamos draudimui labiau pritarę moterys, 35–44 m. ir vyresni kaip 65 m. respondentai, tarnautojai ir pensininkai.

Tiriant alkoholio reklamos intensyvumą, apskaičiuota, jog per vieną mėnesį alkoholio reklamos žiniasklaidoje (TV, spaudoje, radijuje, lauko reklamoje, internete) GROSS¹ išlaidos siekė 9 906 536 Lt. Iš jų didžiausia dalis išleidžiama alkoholio reklamai per televiziją 8619768 Lt. 2007 m. rugsėjo mėn. alkoholio reklamos trukmė per TV kanalus sudarė 88,805 min., iš viso užfiksuotos 4380 transliacijos.

Tyrimas finansuotas Valstybės alkoholio kontrolės programos lėšomis.

¹ GROSS išlaidos – tai reklamos skelbimo žiniasklaidoje išlaidos, skaičiuojamos naudojant oficialius žiniasklaidos tiekėjų kainininkus, neatsižvelgiant į jokiais galimas apimties ar kitas nuolaidas, kurias žiniasklaidos tiekėjai gali suteikti reklamos užsakovams.

Vaikams, vartojantiems psichoaktyvias medžiagas, teikiamų paslaugų sveikatos priežiūros įstaigose kokybinis tyrimas

Tyrimas buvo nukreiptas į paslaugų teikimo vaikams organizavimo metodologinės koncepcijos tobulinimą, psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos ir gydymo klausimai buvo vertinami visuomenės sveikatos kontekste. Tyrimą vykdė VšĮ „MTVC“. Tyrimas atliktas taikant kompleksinę metodologiją: atlikta kokybinė teisės aktų apžvalga. Lietuvoje publikuotų mokslinio ir taikomojo pobūdžio straipsnių analizė. Įvertinus paslaugų teikimo prielaidas buvo atlikti pusiau struktūruoti interviu su šioje srityje dirbančiais ekspertais (dalyvavo 26 ekspertai: vadovai, gydytojai psichiatrai, psichologai, vaikų gydytojai). Gauti rezultatai buvo struktūrizuoti pagal Stiprybių, silpnybių, grėsmių ir galimybių (SSGG) metodą. Identifikuotų problemų analizė ir šių problemų sprendimo būdų or-

ganizuojant paslaugų teikimą vertinimas buvo atliktas, atsižvelgiant į užsienio šalyse mokslinius įrodymus teikiančius šaltinius.

Apibendrinant ekspertų išsakytas nuomones, pastebima, kad teikiant paslaugas vaikams, vartojantiems psichiką veikiančias medžiagas, Lietuvoje trūksta sistematiškumo ir aktyvumo, o gydymo paslaugų prieinamumas daugiausia priklauso nuo atskirų įstaigų arba profesionalų iniciatyvos ir požiūrio. Apklausti ekspertai išskyrė kompleksinės pagalbos prieinamumo problemą, kurią lemia: informacijos prieinamumo apribojimas, geografinio, fizinio prieinamumo apribojimas, profesinio prieinamumo problema, metodologinio prieinamumo apribojimas.

Tyrimo didesnis dėmesys buvo skiriamas sisteminei, konceptualiai, metodologinei paslaugų teikimo sąrangai išaiškinti. Atliktas

vakarų šalių (JAV ir Didžiosios Britanijos) ir Lietuvos praktikos teikiant paslaugas vaikams palyginimas ir pateiktos rekomendacijos, kokio pobūdžio organizacinių priemonių verta imtis, siekiant veiksmingesnės sveikatos priežiūros.

Kuriant nuoseklią paslaugų teikimo sistemą rekomenduojama įgyvendinti šiuos pokyčius: gerinti informavimą apie teikiamas paslaugas; plėtoti asmens sveikatos priežiūros įstaigų dalyvavimą vertinant vaikų psichoaktyvių medžiagų vartojimo riziką; mokyti sveikatos priežiūros specialistus, ypač dirbančiuosius pirminės sveikatos priežiūros grandyje, trumpos intervencijos strategijų, tikslinti teisės aktus, reguliuojančius sveikatos priežiūros paslaugų teikimą vaikams, vartojantiems psichiką veikiančias medžiagas ir kt.

Tyrimas finansuotas iš Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004-2008 m. programos įgyvendinimo 2007 m. priemonėms įgyvendinti skirtų lėšų.

Sergančiųjų depresija arba šizofrenija gyvenimo kokybės ir dvasingumo tyrimas

Valstybinio psichikos sveikatos centro užsakymu tyrimą atliko Vytauto Didžiojo universiteto profesorius A. Goštautas. Pagrindinis darbo tikslas buvo - nustatyti asmenų, kuriems diagnozuota šizofrenija arba depresija, vyrų ir moterų, besikreipiančių į pirminės

psichikos sveikatos priežiūros centro specialistus su sveikata susijusius gyvenimo kokybės ypatumus, sugretinus gautus duomenis su populiacijos GK rodikliais ir Pasaulinės Sveikatos Organizacijos (PSO) standartais. Darbe taikyta WHO-QOL-100 metodika. Remiantis tyri-

mo duomenimis, sergančiųjų šizofrenija ir depresija vyrų ir moterų respondentų gyvenimo kokybė skiriasi nuo populiacijos grupės blogesniais fizinės, psichologinės, nepriklausomumo, socialinių santykių bendros gyvenimo kokybės rodikliais ir silpnesniu moterų dvasingumo rodikliu.